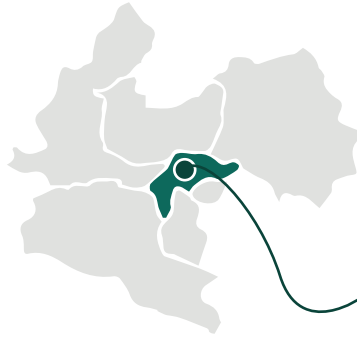

ओपन माईक नेपाल बुलेटिनको चौथो अङ्कमा स्वागत छ । ‘ओपन माईक’ भूकम्प प्रभावित जिल्लामा चलेका हल्लाहरु तथा अन्योलपूर्ण सवाललाई एक ठाउँमा ल्याई त्यसभित्रको यथार्थ पता लगाएर मानवीय सहयोगका काम गरिरहेका संघसंस्थाहरु, सञ्चार माध्यम र स्थानीय समुदायलाई सहि सूचना पुऱ्याउनमा केन्द्रित छ । हल्ला फैलिएर क्षति हुन नपाउँदै हल्ला र यथार्थ छुट्याएर सञ्चार माध्यमहरु र भूकम्प पिडितको हितमा काम गर्ने संघसंस्थाहरुलाई उपलब्ध गराउनु हाम्रो ध्येय हो ।

हल्ला

तिनकुने, काठमाडौं

“भूकम्प पिडित परिचय पत्र भएका व्यक्तिले आयकर तिर्नु पर्दैन रे भन्ने सुनेको छु ।”

यथार्थ

आयकर ऐन २०५८ अनुसार हरेक व्यक्ति वा निकायले आफूले गरेको रोजगारी, लगानी, व्यवसाय वा अन्य आम्दानीमा कर तिर्नुपर्छ ।

भूकम्प पिडित परिचय पत्रका आधारमा कुनै पनि व्यक्ति आयकर तिर्ने दायित्वबाट मुक्त हुँदैन ।

आर्थिक ऐन २०७२ ले भूकम्पमा आफ्नो व्यवसाय

गुमाएका साना करदातालाई आयकर, अनुमति पत्र नविकरण दस्तुर र घर बाहाल कर छुट दिएको छ । त्यसका लागि :

- करदाताले जिल्ला दैविप्रकोप उद्धार समितिबाट व्यवसाय पूर्ण रूपमा ध्वस्त भएको प्रमाणित गर्नुपर्छ ।
- करदाता अनुमानित आय विवरण बुझाउन योग्य हुनुपर्छ ।

आन्तरिक राजश्व विभागले यस सन्दर्भका कार्यविधि तयार गरी जारी गर्दैछ ।

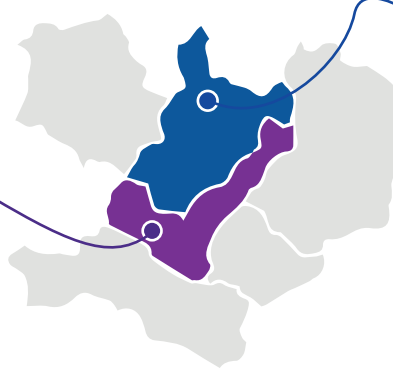
भूकम्पको कारणले क्षति भएका व्यवसायिक फर्मले उक्त क्षतिलाई खर्चका रूपमा कटौती गर्न पाउने व्यवस्था यसअघि नै विभागले गरिसकेको छ ।

चन्द्रकला पौडेल
सूचना अधिकारी
आन्तरिक राजश्व विभाग
काठमाडौं
९८५११५८११७

हल्ला

सालुपाटी, रामेछाप

“८ रेक्टर स्केलभन्दा माथिको भूकम्पलाई महाभूकम्प भनिने हुनाले महाभूकम्पमा परेका पिडितलाई धेरै सुविधा दिनुपर्छ भनेर सरकारले कम रेक्टर स्केलको भूकम्प गएको जानकारी गराएको रहेछ नि।”

लामिडाँडा, दोलखा

“यस बर्षको भुइँचालो ८ रेक्टर स्केलको थियो रे। सरकारले लुकासर ७.९ रेक्टर स्केल भनेको भन्छन्। ८ रेक्टर स्केल भन्दा माथिको भुइँचालो गयमा सवै उद्धार र सहयोग विदेशीले आफूखुशी पसेर गर्न पाउने भन्ने हल्ला थियो रे। यसले विदेशी विदेशी बिच ऋगडा हुन्छ भनेर सरकारले ढाँटिको रे भन्छन्, के हो ?”

यथार्थ

नेपाल सरकार, खानी तथा भूगर्भ विभाग अन्तरगतको भूकम्प मापन केन्द्रले बैशाख १२ गतेको भूकम्पलाई ७.६ रेक्टर स्केल मापन गरेको छ। रेक्टर स्केल नेपाल भित्र रहेका स्थानीय मापन केन्द्रहरूबाट प्राप्त मापनको औसतको आधारमा निर्धारण गरिन्छ।

संयुक्त राज्य अमेरिकाको भूगर्भ सर्वेक्षण केन्द्र (USGS) ले भूकम्प नाप्ने फरक विधि प्रयोग गर्छ, जसलाई ममेन्ट म्याग्निच्युड स्केल (Moment Magnitude Scale) भनिन्छ। यसले भूकम्पबाट प्रवाह हुने शक्ति वा उर्जा मापन गर्छ। फल्ट सरेको क्षेत्र नाप्ने हुनाले ठूला भूकम्प मापनमा यो प्रणाली बढि उपयुक्त मानिन्छ।

USGS का सयौं भूकम्प मापन केन्द्रहरू छन्। USGS का अनुसार बैशाख १२ गतेको भूकम्प ७.८ ममेन्ट म्याग्निच्युड स्केलको थियो।

USGS ले भूकम्प लगत्तै भूकम्पको म्याग्निच्युड ७.९ मापन गरेको थियो। पछि यसलाई ७.८ ममेन्ट म्याग्निच्युड भनेर सच्याइयो। तर, केहि संचार माध्यमले मात्र सच्याइएको अंक प्रयोग गर्छन्।

अन्तराष्ट्रिय संघसंस्था तथा निकायहरू उद्धार र राहतका लागि नेपाल आउँदा नेपाल सरकारको अनुमति लिनुपर्छ। जति ठूलो भूकम्प आयपनि बिना अनुमति उनीहरूले नेपालमा काम गर्न पाउँदैनन्।

सरकार वा विदेशी सहायता संस्थाले पिडितलाई गर्ने सहयोग रेक्टर स्केल वा म्याग्निच्युडमा आधारित हुने होइन। मानवीय तथा अन्य क्षति तथा स्रोत साधनको उपलब्धतामा आधारित हुन्छ।

सुवेश घिमिरे

त्रिभुवन विश्व विद्यालय
भूगर्भ शास्त्र केन्द्रीय विभाग
९८४९५९४८९६

सवाल

● मिमेश्वर, दोलखा

“युवतीहरूका लागि महिनावारीको समयमा धेरै नै समस्या हुने गरेको छ। सो अबधिमर प्याड चेन्ज गर्ने ठाउँ र समय नमिल्दा पनि ज्यादै समस्या हुने गरेको छ।”

● गैरीबिसौना, काभ्रेपलाञ्चोक

“अस्थायी टहरामा पुरुषहरूसँग एकसाथ बसिरहेका युवतीहरूलाई महिनावारीको समयमा समस्या परेको छ।”

जवाफ

समूदायका सदस्यहरू मिलेर महिलाका लागि विभिन्न किसिमका गोपनियता र सुरक्षाको प्रवन्ध गरेका केहि राम्रा उदाहरण छन्। त्यस्ता उदाहरण अन्य ठाउँका लागि पनि उपयोगी हुन सक्छन्।

सिन्धुपाल्चोकका केहि गाउँमा महिलाहरूले महिलाका लागि बेग्लै स्थानहरूको व्यवस्था गरेका छन्। केहि सिबिरहरूमा महिलाका लागि पानी सहितको नुहाउने बेग्लै ठाउँ बनाइएका छन्।

परिवारका सदस्यहरूले नै त्रिपाल, बाँस लगायत सामग्री प्रयोग गरेर किशोरीहरूका लागि सुत्न वा कपडा फेर्न टहरा भित्रै पनि ससाना कोठा निर्माण गर्न सक्छन्।

किशोरी तथा महिलाहरूले आफ्ना व्यक्तिगत समस्याका बारेमा गोप्य रूपमा कुराकानी गर्न चाहेमा मेरी स्टोप्स इन्टरनेशनलले “मेरी साथी” नामक पैसा नलाग्ने टेलिफोन नम्बर (१६६००११७५६) को व्यवस्था गरेको छ।

शौचालयको समस्या भएका परिवारले जिल्ला खानेपानी, सरसफाई तथा ढल निकास डिभिजन कार्यालयसँग पनि सत्पर्क गर्न सक्छन्। कार्यालयले खानेपानी र सरसफाई सम्बन्धी सेवा उपलब्ध गराउने संघसंस्थासँग संतन्वय गरी पाँच परिवारका लागि रूढा शौचालय निर्माणको सामग्री उपलब्ध गराउँछ।

शिवराज न्यौपाने

खानेपानी तथा सरसफाई क्लष्टर
दोलखा
९८४५०६४७६६

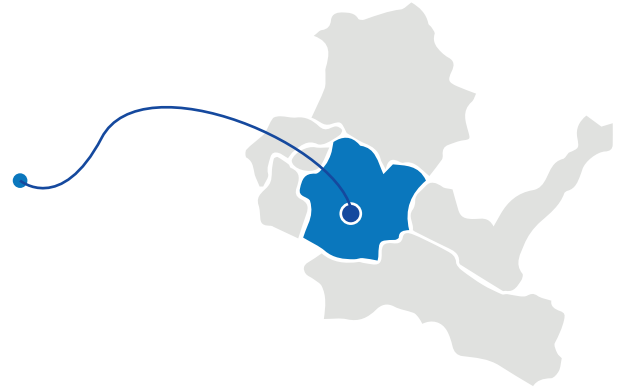
दिनेशसिंह मल्ल

खानेपानी तथा सरसफाई क्लष्टर
काभ्रेपलाञ्चोक
९८५१००५८९८

सवाल

गैरीबिसौना, काभ्रेपलाञ्चोक

“हराएका व्यक्तिको खोजी कसरी गर्न सकिन्छ ?”

जवाफ

परिवारको सदस्य हराएका अवस्थामा नजिकको प्रहरी चौकी वा जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा हराएका व्यक्तिको विवरण सहित निवेदन दिनुपर्छ ।

नेपाल प्रहरीले भूकम्पमा हराएका व्यक्तिको नाम दर्ता गराउन वा खोजी गर्नका बेजलै वेबसाइट www.missingperson.gov.np को व्यवस्था गरेको छ ।

नेपाल प्रहरीको पैसा नलाग्ने नम्बर १६६००१४५५१६ मा फोन गरेर वा khojtalas@nepalpolice.gov.np मा इमेल गरेर पनि हराएका सदस्य खोज्न सहयोग लिन सकिन्छ ।

नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले पनि भूकम्पमा हराएका परिवारका सदस्यसँग सम्पर्क पुनर्स्थापित गराउनमा सहयोग गरिरहेको छ । यसका लागि सम्बन्धित परिवारले नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको स्थानीय शाखासँग सम्पर्क गर्न सक्छन् ।

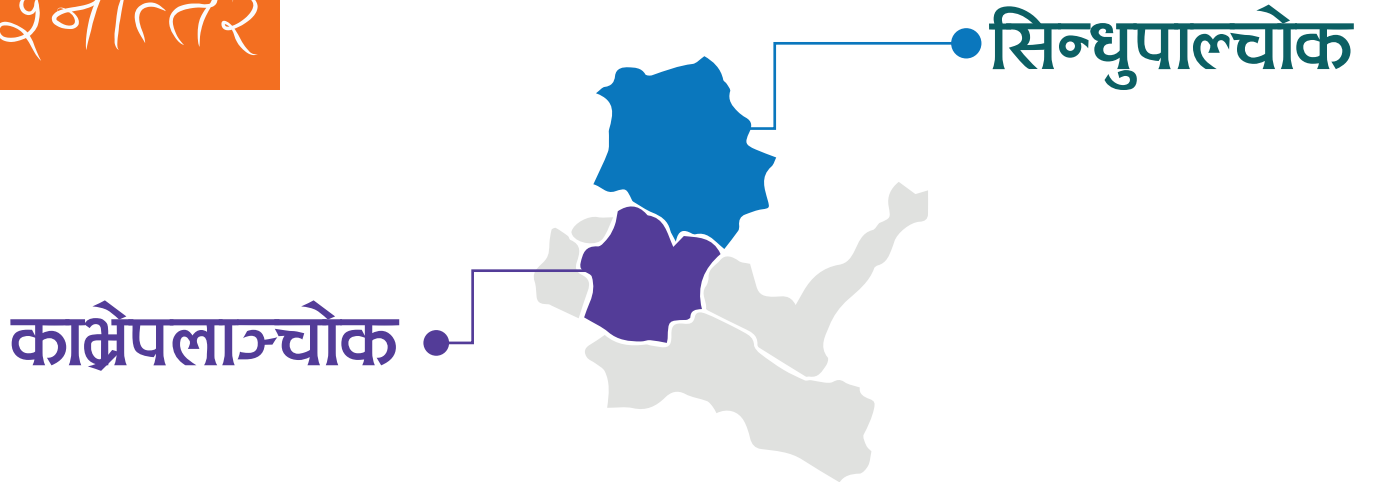
राजकुमार केसी

प्रहरी नायव उपरिक्षक
काभ्रेपलाञ्चोक
९८५१२८०८८९

सुमद्रा देवकोटा

बरिष्ठ अधिकृत
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
९८४१५४४९३५

प्रश्नोत्तर

तहादेबस्थान, काभ्रेपलाञ्चोक

“पूर्ण क्षति भएकालाई सरकारले दिने भनेको २ लाख रुपैया पिडितले घर निर्माण गरेपश्चात मात्र किस्ता किस्तामा पाउने हल्ला छ । के हो बुझ्न सकिरहेको छैन । यो साँचो हो भने जग हाल्ने समेत हात्तीसँग पैसा छैन भने घर नै बनाई कसरी किस्ता माग्ने ? घरै बनाउन नसके पछि कसरी घर बनाएको प्रमाण दिने ?”

भूकम्प पिडित परिवारलाई घर निर्माणका लागि सरकारले रु. २ लाख दिने घोषणा गरी बजेट विनियोजन गरेको छ ।

यो कार्यान्वयन गर्न हालसम्म कार्यविधि तयार भएको छैन । त्यसैले यो रकम वितरणको तरिका यकिन भएको छैन ।

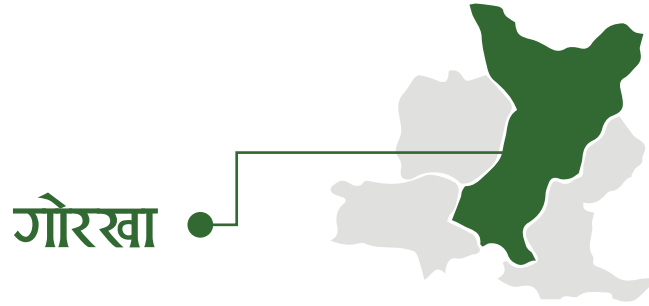
पिपलडाँडा, सिन्धुपाल्चोक

“सरकारले घोषणा गरेको अस्थायी आवासको लागि जस्तापाता किन्ने रु. १५ हजार समेत मलाई नगरपालिकाले दिएको छैन । म बसाइँ सरी आएको १० वर्ष भयो । सोहि अनुसार बसाइँ सराइको प्रमाण लिखर आउनु भने । त्यो लिखर गएपनि वडा सचिवले भोली भोली भनी सधैं फर्काइरहेका छन् ।”

यदि कुनै परिवार बसाइँ सराइ गरी नयाँ गाउँमा गएको छ भने भूकम्प पिडित परिचय पत्रका लागि नागरिकता जस्ता अन्य कागजातका अतिरिक्त बसाइँ सराइको कागज पनि पेश गर्नुपर्छ ।

यदि गाबिस वा नगरपालिकाका अधिकारीले कागजात पेश गरेपछि पनि परिचय पत्र नबनाएमा जिल्ला दैविप्रकोप उद्धार समितिमा उजुरी दिन सकिन्छ ।

प्रश्नोत्तर

मान्बु

“नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र नभएकोले भूकम्प पिडितलाई वितरण गरेको परिचय पत्र पाइएन ।”

भूकम्प पिडित परिचय पत्र पाउनका लागि नेपाली नागरिकता हुनु अनिवार्य छैन । जग्गाधनी लालपुर्जा वा सवारी चालक अनुमतिपत्र जस्ता आधिकारिक कागजात पेश गरेर पनि परिचय पत्र पाउन सकिन्छ ।

घरमूलीले यस्ता प्रमाण पेश गर्न नसकेको अवस्थामा स्थानीय सर्वलदलीय संयन्त्रले उक्त परिवार भूकम्प पिडित परिचय पत्र पाउन योग्य हो वा होइन निर्धारण गर्छ ।

तपाईंसँग नागरिकताको प्रमाण पत्र छैन तर तपाईंको परिवारको अन्य सदस्यसँग नागरिकता छ भने उहाँको नाममा परिचय पत्र लिन सकिन्छ ।

यो अड्कमा समेटिएका सवाल जिल्लामा रहेका स्वयं सेवकहरू र जिल्लामा कार्यरत विभिन्न संघसंस्थाका प्रतिनिधी तथा समुदायसँगको कुराकानीबाट प्राप्त भएका हुन् । असार ३० देखि साउन ७ सम्म स्वयं सेवकहरूले ८ जिल्लाका करिब ३०० जना स्थानीयबासीसँग कुराकानी गरी तयार पारेका टिप्पणीहरू यो बुलेटिनको सूचनाका प्रमुख स्रोत हुन् । विषयको महत्व र सान्दर्भिकतालाई ध्यान दिएर हल्ला तथा सवालहरू छनोट गरिएका छन् ।

OPEN MIC NEPAL प्रस्तुत गर्ने संस्थाहरू

